

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри ФМФР

_____ (Гончаренко О.М.)
“ ____ ” _____ 20 ____ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»

за темою:

«Фінансова стійкість підприємства: методи оцінювання та управління»

Виконавець

студент фінансово-економічного факультету

Констандогло Тетяна Петрівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Сташкевич Наталія Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У ПРОЦЕСІ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	6
1.1. Сутність, типи фінансової стійкості в господарській діяльності підприємства.....	6
1.2. Показники фінансової стійкості підприємства та методика їх розрахунку.....	16
1.3. Основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП «ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ МІСТА ОДЕСА».....	27
2.1. Загальна характеристика підприємства, оцінка майна і джерел його формування.....	27
2.2. Аналіз показників ліквідності як складова фінансової стійкості підприємства.....	33
2.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства, її оцінка.....	41
2.4. Аналіз прибутковості та показників рентабельності підприємства.....	49
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	61
3.1. Шляхи підвищення фінансової стійкості на підприємстві.....	61
3.2. Оптимізація фінансової стійкості підприємства.....	66
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки від підприємства вимагається підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і послуг впровадження досягнень науково – технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємства. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємства.

Однією з найважчих складових аналізу та ефективного управління є забезпечення стабільного розвитку підприємства і його фінансової стійкості. Проте, як свідчать дослідження, теорія і практика аналізу комплексної оцінки фінансової стійкості в Україні знаходяться у стадії свого становлення.

Зважаючи на те, що економіка нашої держави на даний час є не стабільною, підприємства перебувають у складній ситуації. На мою думку, тема «Фінансова стійкість підприємства: методи оцінки та управління» є актуальною, оскільки, в умовах кризової ситуації стоїть завдання відновлення та зміцнення рівня фінансової стійкості підприємства, що є основною передумовою його виживання і поступового підвищення ефективності діяльності.

Аналіз фінансової стійкості підприємства дає змогу оцінити здатність підприємства адаптуватися до умов зовнішнього середовища та визначити ступінь його залежності від зовнішніх джерел фінансування. Тому важливим є питання оцінки та управління фінансової стійкості підприємства та удосконалення з цією метою існуючих підходів та методик.

Мета дипломної роботи: дослідити та розкрити сутність поняття фінансової стійкості підприємства, методичні аспекти її оцінки, здійснити аналіз фінансової стійкості КП «Теплопостачання міста Одеса».

Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання:

- проаналізувати суть, типи та показники фінансової стійкості підприємства з точки зору теорії;
- провести розрахунки основних показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства та провести аналіз на основі отриманих даних;

- обґрунтувати основні напрямки підвищення фінансової стійкості підприємства;

- надати рекомендації щодо оптимізації фінансової стійкості підприємства.

Об'єктом дослідження є процес удосконалення фінансової стійкості комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеса», на підставі даних фінансово – господарської діяльності якого здійснюються розрахунки основних показників його фінансового стану.

Предмет дослідження – фінансові відносини, які виникають у процесі управління фінансовою стійкість підприємства, їх аналіз та всебічна оцінка для визначення напрямків покращення та вдосконалення.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження слугувала сучасна економічна теорія. Використовувались методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; порівняння для зіставлення фактичних даних звітного і попереднього років; рядів динаміки – для зображення зміни у часі показників, що досліджувались; нормативний – при аналізі фінансових коефіцієнтів.

Інформаційна база. Теоретичні аспекти дослідження фінансової стійкості підприємств ґрунтуються а використанні різних методик визначення її рівня. Роботи таких вчених як М.С. Абрютінової, В.П. Астахова, Н.Г. Білуха, А.В. Грачева, О.В. Кондратьєва, М.Н. Крейніної, М.І. Савлука, В.В.Сопко, С.С.Осадця, А.Д. Шеремета мають велику теоретичну і практичну значимість. У наукових дослідженнях цих економістів знайшли відображення аспекти визначення суті, змісту, ролі та обґрунтування фінансової стійкості у фінансовому менеджменті підприємства, показники ліквідності, платоспроможності, способи управління, зв'язок із загрозою банкрутства . Наукові праці сучасних вітчизняних та зарубіжних вчених доводять, що процес формування умов забезпечення фінансової стійкості підприємства є важливою економічною проблемою, вирішення якої потребує удосконалення та розроблення сучасного методичного забезпечення і застосування в процесі управління аналітичного апарату оцінки та прогнозування.

При написанні дипломної роботи були використанні ряд підручників та навчальних посібників, періодична література, наукові публікації, дані звітності досліджуваного підприємства.

Основний зміст роботи. У розділі 1 «Теоретичні аспекти забезпечення фінансової стійкості підприємства у процесі господарювання» розкрито сутність фінансової стійкості підприємства, представлено інформацію про показники фінансової стійкості підприємства.

Розділ 2 присвячено аналізу основних показників фінансового стану КП «Теплопостачання міста Одеса».

У розділі 3 розглядаються шляхи підвищення та оптимізації фінансової стійкості підприємства.

ВИСНОВКИ

Комунальне підприємство "Теплопостачання міста Одеса" є потужним підприємством комунальної власності, що надає послуги теплопостачання споживачам Одеського регіону та є своєрідним монополістом на ринку теплозабезпечення. Відповідно до цього дане підприємство має потужно матеріально - технічну базу, здійснює вагомую кількість фінансово - господарських операцій як споживачами та іншими суб'єктами господарської діяльності є великим платником податків та керує великим обсягом трудових ресурсів.

З 2013 року по 2015 рік робилася переоцінка вартості активів та пасивів комунального підприємства в результаті збільшення їх номінальної вартості.

У цілому слід зазначити що номінальна вартість активів суттєво зросла. Так в 2015 році у порівнянні з 2013 роком, номінальна вартість активів та пасивів збільшилася на понад 250,0 та 150,0 млн. грн. відповідно, або на 20,0 % в цілому.

Разом з тим збільшувалися і обсяги поточних зобов'язань. Це в свою чергу з 2013 року і по 2014 рік погіршувало показник ліквідності. Однак в 2015 році спостерігається тенденція щодо покращення відповідного показника.

Ліквідність комунального підприємства - є здатність його фінансувати усі зобов'язання, які стоять перед ним. Це стосується зобов'язань, що виникли перед споживачами, опосередковано, так з іншими суб'єктами господарювання.

Покращити ліквідність можна за рахунок:

- збільшення активів групи 1, а саме обсягу грошових коштів на рахунку комунального підприємства;
- збільшення обсягу активів другої групи, а саме підтримання належного рівня обсягу дебіторської заборгованості;
- збільшення оцінки номінальної вартості капітальних споруд;
- зменшення обсягу поточних зобов'язань.

Важливим показником господарської діяльності є показники фінансової стійкості та рентабельності підприємства.

Покращення цих показників може відбутися за рахунок наступних пропозицій:

- підвищувати номінальну вартість власного капіталу
- зменшувати обсяги запозиченого капіталу;
- оптимізувати витрати на підприємстві - головне завдання підвищення фінансової стійкості на підприємстві.

Визначивши сутність рентабельності підприємства, особливості оцінки рентабельності, а також з'ясувавши фактори, що можуть позитивно вплинути на цей критерій ефективності роботи підприємства слід розглянути особливості організації управління рентабельністю підприємства

Загалом процес управління рентабельністю та підвищення фінансової стійкості являє собою цілісну систему, що включає в себе визначення цільових показників та критеріїв ефективності, розробку різних моделей управління рентабельністю тощо. Тобто являє собою складний процес, який складається із великої кількості етапів та завдань.

За своєю суттю управління рентабельністю та фінансовою стійкістю на підприємстві КП "Теплопостачання міста Одеса" представляє собою досягнення бажаної динаміки значень показників. Відповідно, при управлінні цими показниками необхідно не тільки фокусуватися на показниках прибутку, а й аналізувати структуру активів, джерел фінансування тощо, а також у ході поточної господарської діяльності намагатися постійно знаходити можливі шляхи підвищення ефективності діяльності КП "Теплопостачання міста Одеса" і резерви зростання цих важливих показників.

Виходячи з цієї мети управління рентабельністю та підвищення фінансової стійкості на комунальному підприємстві покликане вирішувати такі завдання:

- максимізація розміру формованого прибутку відповідно з ресурсним потенціалом підприємства та ринковою кон'юнктурою. Це завдання реалізується на основі оптимізації складу ресурсів підприємства і ефективного їх використання в конкретних умовах;

➤ оптимізація співвідношення між рівнем формованого прибутку і допустимим рівнем ризику. Між цими показниками існує прямий зв'язок. З урахуванням відношення менеджерів до господарських і фінансових ризиків визначається їх допустимий рівень і відповідно політика здійснення тих чи інших видів діяльності або проведення господарських операцій. Виходячи з заданого рівня ризику, в процесі управління повинен бути максимізований відповідний йому рівень прибутку;

➤ забезпечення високої якості формованого прибутку. У процесі формування прибутку в першу чергу повинні бути реалізовані резерви його зростання за рахунок операційної (виробничої) діяльності і реального інвестування, що забезпечують основу перспективного розвитку організації;

➤ забезпечення необхідного рівня прибутку на капітал власникам підприємства;

➤ формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому періоді;

➤ забезпечення ефективності програм участі персоналу в прибутку;

➤ мінімізація обсягу ресурсів, що використовуються у процесі формування максимального обсягу прибутку.

Загалом при організації управління прибутковістю можна виділити три основні стратегії з урахуванням рівня ризику, які можуть обиратися керівництвом:

➤ максимізація рентабельності;

➤ отримання задовільного (оптимального) результату;

➤ мінімаксимізація рентабельності.

Отримання задовільною результату. Суть цієї стратегічної мети полягає в тому, що при формуванні прибутку враховується ступінь ризику. Сучасна економічна теорія і практика ризик-менеджменту розглядає ризик як один з чинників формування рентабельності. При цьому деяка частина рентабельності являє собою винагороду за готовність йти на ризик і за ефективне управління ризиком. Орієнтиром для підприємств у цьому випадку стає прибуток, який можна отримати при застосуванні даного капіталу в якійсь іншій галузі.

Задовільний прибуток має тенденцію до зниження до такого рівня, який не притягне занадто багато конкурентів в цю галузь, але й не потрібним буде втручання органів, що стежать за тим, щоб позиція підприємства в галузі не стала монопольною.

Мінімаксимізація рентабельності. При намаганні досягти цієї мети визначається максимальний прибуток, але не по всіх витрат як у першому випадку. При прийнятті рішення береться в розрахунок необхідність страхування від можливих втрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В. економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи її забезпечення // Актуальні проблеми економіки. – 2008.- №8.- с. 83-90.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. 3 – е издание. Т.2. – К.: Ника – Центр, 2011. – 624 с.
3. Ареф'єва О. В. економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи її забезпечення // Актуальні проблеми економіки. – 2008.- №8.- с. 83-90.
4. Гиляровская Л.Т., Ендовицкая А.В. Анализ и оценка финансовой устойчивости коммерческих организаций. Учебное пособие для студентов вузов – М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2010- 159 с.
5. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа / А. Д. Шеремет , Р, С. Сайфулин, Е. В. Негашев. –М.: ИНФРАМ, 2010. – 208с.
6. Шаблиста Л.М. Фінансова стійкість підприємства : сутність і методи оцінки // Економіка і прогнозування. -2011. - №2.- с.46 – 57.
7. Фінансовий менеджмент. Під редакцією Самсонова Н.Ф.: Підручник. – М.: Юнити – ВАНА, 2012. – 415с.
8. Пономаренко Є.Д. Фінансовий аналіз. Конспект лекцій, К.: Либідь, 2010. – 123 с.
9. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дії з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затвердженні Наказом Міністерства економіки України №14 від 19.01.2006 р. // [http: //me.kmu.gov.ua](http://me.kmu.gov.ua)
10. Жежера М. Порівняльна характеристика методики проведення аналізу фінансового стану підприємства в Україні та закордоном // Економіка. Фінанси, право. – 2010. - №5. – с. 6-8.
11. Елецких С. Я. Анализ теоретических подходов к трактовке сущности понятия «финансовая устойчивость предприятия» // Економіка промисловості. – 2012. - №1. – с. 188- 196.

12. Заюкова М. С. Теорія фінансової стійкості підприємства: Монографія / М. С. Заюкова, О.В. Мороз, О. О. Мороз, Т.М. Кравченко, І. М. Кулік, Л. В. Мосійчук, І. Б. Паламар, - Вінниця: УНІВЕРСУМ - Вінниця, 2010. – 155 с.
13. Шандова Н. В. Оцінка загальної стійкості розвитку промислового підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2011.- № 9.- с. 169-173.
14. Тищенко О. М., Норік Л. О. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства. – Науково – дослідний центр індустріальних проблем НАН України, м. Харків, Харківський національний економічний університет, 2012. – с. 406-415.
15. Ковалев В.В., Ковалев Вит.В. Финансовая отчетность. Анализ финансовой отчетности (основы балансоведения): учеб. пособие.- 2-е изд., перераб. И доп.- М.: ТК Велбти, Изд- во Проспект, 2011, - 432 с.
16. Созанский Л. Й. Факторний аналіз фінансової стійкості будівельних підприємств України. // Економіка. Фінанси. Право. 2013, № 7. - с. 30-33.
17. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – К.: КНЕУ, 2015. – 592 с.
18. Фінансово-економічний аналіз діяльності комунальних підприємств: [підручник] / М. Л. Коробов. – К. – 2012. – 380 с. 4. Костецький Я. І. Рентабельність як показник ефективності. аналіз / Я. І. Костецький // Всеукраїнський науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка. – 2012. – № 2[28]. – С. 98-100.
19. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г.В. Савицкая. – Минск: Новое знание, 2012. – 704 с.
20. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: [навч. посібник] / О. О. Шеремет. – К.: Кондор, 2013.– 458 с.
21. Финансовый менеджмент. Теория и практика / И. Т. Балабанов, Е. В. Быкова, и др.; под ред. Е. С. Стояновой. – М., 2011. – 574 с.
22. Москаленко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства / В. П. Москаленко, О. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 6. – С. 181–191. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства / Н. Яцишин // Економічний аналіз: зб.

наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”, 2013. – Вип.

23. Фінансовий стан підприємств України: аналітичний статистичний огляд / І. О. Школьник, С. В. Леонов; І. М. Боярко та ін. Державний вищий навчальний заклад „Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми: ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2013. – 69 с.

24. Павлова Л.Н. Фінанси підприємств. – М.:Фінанси : ЮНІТІ, 2011 р.

25. Геєць В., Клебанова Т.С., Іванов В.В. та ін.. Моделі й методи соціально-економічного прогнозування: Підручник. – Харків: Вид. ХДЕУ, 2003.

26. Статистичний щорічник України за 2014 рік.

27. Виробнича практика на підприємстві КП "Теплопостачання міста Одеса".

28. Піддубна Л. І. Ліквідність та платоспроможність як індикатори фінансового стану підприємства / Л. І. Піддубна, П. В. Смірнова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2013.

29. Н. О. Власова, Теоретичні підходи, щодо визначення поняття ліквідності на підприємстві: К.-2013, с. 325.

30. Букало Н. А. Ефективна система управління дебіторською заборгованістю, як основний фактор впливу на платоспроможність і ліквідність підприємства / Н. А. Букало, В. В. Ляшук // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2014. - Вип. 11(2). - С. 44-70.

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

32. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / [Т.В. Момот, В.О. Безугла, Ю.О. Тараруєв та ін.]. – Київ: Цент учбової літератури, 2011. – 712 с.

33. Базецька Г. І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий менеджмент» (для слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 – Економіка

підприємства (за видами діяльності)) / Г. І. Базецька, В. Г. Федорова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2014. – 259 с.

34. Бондаренко О. С. Методика управління портфелем дебіторської заборгованості / Актуальні проблеми економіки №4 (58). – 2013. – С. 23.

35. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович ; Луц. держ. техн. ун-т. – Луцьк: Надстир'я, 2014. – 517 с.

36. Форма № 1 бухгалтерської звітності на підприємстві КП "Теплопостачання міста Одеса".

37. Форма № 2 бухгалтерської звітності на підприємстві КП "Теплопостачання міста Одеса".

38. Форма № 3 бухгалтерської звітності на підприємстві КП "Теплопостачання міста Одеса".

39. Лігоненко Л.О. Управління дебіторською заборгованістю: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, Н. М. Новікова. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 274 с.

40. Артеменко В.О. Характеристика чинників впливу на ефективність функціонування оборотних активів підприємств аграрного сектора / В.О. Артеменко. // Фінансовий простір. – 2014. – № 1. – С. 19–24.

41. Ващенко Н.В. Чинники формування та ефективності використання потенціалу оборотних активів підприємства / Н.В. Ващенко, Ю.І. Максимович // Інноваційна економіка. – 2013. – № 6. – С. 330–335.

42. Економічний аналіз: навчальний посібник / Н.А. Волкова, А.І. Ковальов, О.П. Крижановська, А.М. Лебедєва та ін.; за ред. проф. О.П. Крижановської, А.В. Сосновського. – Одеса, 2013. – 224 с .